

НАУКОВЕ ЖИТТЯ. НОВИНИ КУЛЬТУРИ

Є. О. Буцикіна, канд. філос. наук, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
gudzenkoz@gmail.com

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ "СИМВОЛІЧНІ ВИМІРИ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ"

Із 11 по 12 жовтня 2019 року у місті Луцьк (Україна) проходила міжнародна наукова конференція "Символічні виміри візуальної культури". Захід був організований Музеєм сучасного українського мистецтва Корсаків та кафедрою етики, естетики та культурології Київського національного університету імені Тараса Шевченка в рамках науково-дослідницької теми "Візуальні практики: режими та стратегії постмодерну" та арт-проекту "Сучасний український символізм", кураторкою якого виступила доцент кафедри С. П. Стоян. Партнерами конференції виступили Зеленогурський університет (Польща), Польсько-український центр гуманітарних досліджень Зеленогурського університету (Польща) та Громадська організація "Арт-центр Альтер Его".

У заході взяли участь науковці – представники провідних українських вишів, що спеціалізуються на дослідженнях візуальної культури, проблем символізму у багатоманітні предметного вияву. Зокрема, у конференції взяли активну участь доповідачі з Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ), Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (Луцьк), Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир), Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ) та Інституту проблем сучасного мистецтва (Київ). Роботу наукової конференції було розпочато з пленарного засідання, на якому виступили з доповідями Л. Р. Корсак, керуючий партнер Музею сучасного українського мистецтва Корсаків, З. М. Навроцька, завідувач Художнього музею м. Луцька, В. Ю. Головей, професор кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності СНУ ім. Лесі Українки, О. П. Поліщук, професор кафедри філософії ЖДУ ім. Івана Франка, Є. В. Більченко, доцент кафедри культурології НПУ ім. М. П. Драгоманова. КНУ ім. Тараса Шевченка був представлений доповідями професора кафедри етики, естетики та культурології О. Ю. Павлової і доцента кафедри С. П. Стоян, а також І. В. Хоменко, професора і завідувача кафедри логіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яка виступала разом із студенткою кафедри К. О. Бурою. В межах даної частини конференції було представлено основні напрямки роботи конференції ("Символічні інтенції сучасного мистецтва: вітчизняний та світовий досвід", "Проблема символу та симулякру в сучасній візуальній культурі", "Історія символізації культурного досвіду: від архаїки до сучасності", "Теоретичні концепти символізму. Національна специфіка українського символізму", "Проблема символу в контексті новітніх медіа-технологій"). Особливо важливим було для кожного з доповідачів зазначити на важливості аналізу і легітимізації в теоретичному дискурсі поняття "сучасний український символізм", адже конференція відбувалася в просторі Музею сучасного українського мистецтва Корсаків, де на той час була представлена виставка сучасних українських митців і мисткинь, що працюють у напрямі символізму, утворюючи потужну плеяду, спираючись і послідовно переосмислюючи в своїй творчості елементи первісної, давньосхідної та християнської символіки, водночас апелюючи до актуальних проблем в сучасній Україні і світі.

Кожен із доповідачів по-своєму виконав це завдання, розкривши у своїй доповіді окремі аспекти широкої та нагальної проблеми. Зокрема, В. Ю. Головей звернула увагу на процеси витіснення в сучасній художній культурі образно-символічної репрезентації симулятивними практиками та на необхідність їх аналізу. В результаті звернення до головних постмодерністських філософських концепцій сьогодення дослідниця прийшла до висновку щодо необхідності підтримки розвитку сучасного символічного мистецтва (в Україні зокрема), що може репрезентувати смисли буття, засади людської свідомості та символічні коди національної духовної традиції. Є. В. Більченко звернулася до аналізу сучасних процесів соціальної міфотворчості та за допомогою ключових постмодерністських концепцій проаналізувала сучасний "комунікативний міф", що отримує варіативність саме у символічних рамках. З. М. Навроцька запропонувала дослідити сучасні естетичні засади символізму як явища в контексті його відображення у сучасному українському мистецтві на прикладі доробку видатного луцького художника Миколи Івановича Кумановського. У своїй доповіді О. Ю. Павлова відштовхнулася від поняття "символічної архітектури" Г. В. Ф. Гегеля для подальшого її аналізу в якості культурної практики становлення урбаністичного простору, звертаючись до сучасних теорій (зокрема Г. Чайльда). О. П. Поліщук зацентрувала увагу на багатоаспектності явища симулякру в сучасному культурному просторі, наслідком розповсюдження якого вона вважає надмірну комерціалізацію художньої діяльності, що відбивається у розходженні феноменів естетичного та художнього. І. В. Хоменко та К. О. Бура поділилися неочікуваним кутом зору на проблему символізму в сучасній візуальній культурі: вони презентували результати міжнародного проекту з дослідження суперечки і вимірів візуальної аргументації, зокрема, що в основі своїй має зазвичай зображення, відеопродукцію, body language тощо. С. П. Стоян завершила перший етап конференції, протягнувши символічний місток між теоретичними та практичними розвідками комплексного та багатогранного поняття символізму та його феноменологічного різноманіття. Дослідниця і кураторка презентувала ключові теоретичні засади арт-проекту "Сучасний український символізм", до якого була приурочена конференція. Учасники конференції з перших вуст почули аналіз концепції виставки її аспектів її відображення в творах сучасних українських художників і скульпторів – символістів (Петра Бевзи, Дмитра Грека, Олексія Малиха, Миколи Журавля, Володимира Бахтова та Оксани Чепелик, Леоніда Бернада, Олексія Анда, Андрія Блудова, Наталії Кумановської, Олега Денисенка та інших).

Наступний етап роботи наукової міжнародної конференції відбувся у форматі презентацій та доповідей, зосереджених на прикладних аспектах виявлення та дослідження символізму в сучасній візуальній культурі. Учасники підняли широке коло актуальних питань, наявних у сучасному філософсько-естетичному, культурологічному, мистецтвознавчому, етичному, соціологічному та урбаністичному дискурсах і відповідних практиках, що вибудовуються в сьогоденному світі. Зокрема, А. О. Петренко-Лисак зосередила своє дослідження на присутності символу вікна в

мистецьких та дослідницьких практиках, що розглядається через форму, функцію та образ (відповідно до концепцій П. Вірільйо, С. Маккуайра та Л. Салміна). Є. О. Буцькіна розглянула символ саду в історії культурологічної та філософської думки із метою транслювати наявний теоретичний спадок у дослідження сучасних художніх практик з рефлексії та перетворення міста. Додатково було акцентовано на актуальності поняття "вернакулярного саду" в межах співвідношення саду в якості символу і в якості концепту. В. А. Гріза загострив увагу на напрочуд актуальних питаннях довкола символіки минулого у сучасних музейних практиках України в контексті хвилі декомунізації. І. В. Живоглядова проаналізувала сучасне символічне мистецтво крізь призму надмірного потоку художньої продукції та проблеми спілкування з мистецтвом, "спів-творчості" художника і глядача. Доповідачка звернула увагу на ризики художньо-естетичного релятивізму, що випливають із ситуації сучасного художнього поля. Є. А. Зігура розповіла про специфіку взаємозв'язку мистецтва із шрифтовою формою, що постає біля витоків формування письма. А також показала, яке розповсюдження отримав розвиток типографіки у загальній історії трансформації візуальних форм мистецтва, особливо у творчості концептуалістів XX та XXI століть. В. Г. Нападиста звернулася до актуалізації проблеми повсякденності в етико-естетичній теорії та художній практиці та аналізу символізації культурного досвіду, що постає ключовим в межах даного процесу. Г. П. Подолян дослідила символічну природу коміксу в межах основних сучасних філософських та культурологічних досліджень цього напрочуд популярного художнього медіума. О. Д. Рихлічка розкрила актуальні дослідження символів народного (зокрема українського) мистецтва, де виокремила в якості висхідних архаїчні зображення, язичницькі вірування та міфи. Також дослідниця прослідкувала ключові тенденції до відродження сакральних символів у практиках сучасних українських агентів культурних та креативних індустрій. Р. М. Русін звернувся до концепту "симулякр" в контексті аналізу сучасних тенденцій до десакралізації, дематеріалізації та дизайнеризації мистецтва. Н. М. Столярчук присвятила доповідь аналізу історичного та актуального дискурсів щодо символу у творчості Олександра Архипенка, символічного виміру його концепції моделювання форми простору, а також його ідеї щодо трьох груп символів. Наостанок, А. М. Тормахова зосередилася на аналізі ролі симулякру в сучасній візуальній культурі, що призводить до формування феномена гіперреальності в сучасному світі.

У цілому дана наукова конференція привела до обміну цінним досвідом та спеціалізованими знаннями між представниками різних вищих навчальних закладів України, а також розробки можливості подальшої співпраці, яка втілюватиметься у спільних публікаціях, випуску збірки за матеріалами виступів на майбутніх конференціях, що продовжуватимуть розробку досліджень даної тематики. Особливу цінність для учасників конференції отримали кураторська екскурсія С. П. Стоян виставкою "Сучасний український символізм" у Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків та екскурсія З. М. Навроцької залами постійної та тимчасової експозицій Художнього музею м. Луцька.

Е. А. Буцькіна, канд. филос. наук, ассист.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
ул. Владимирская, 60, г. Киев, 01033, Украина

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ "СИМВОЛИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВИЗУАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ"

Y. O. Butsykina, PhD, Assistant Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
01033, Ukraine, Kyiv, Volodymyrska st., 60

INTERNATIONAL RESEARCH-TO-PRACTICE CONFERENCE "SYMBOLIC DIMENSIONS OF VISUAL CULTURE"

О. В. Шинкаренко, канд. филос. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна
3864301@gmail.com

РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ И. И. МАСЛИКОВОЙ "У ПОИСКАХ СПИЛЬНОГО БЛАГА: ЭТИЧНИ КОЛІЗІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК" (К.: МІЛЕНІУМ, 2018. – 338 С.)

Монографія І. І. Маслікової є важливою подією у вітчизняному соціогуманітарному дискурсі. В ній уперше зроблений комплексний аналіз так мало дослідженого в українському етичному просторі, особливо у системному підході, феномена спільного блага. Хоча, як наголошує автор, ідеєю спільного блага сповнений сучасний дискурс політичних філософів, економістів, соціальних теоретиків на всіх континентах. Вихід цієї роботи, безсумнівно, заповнює дослідницькі прогалини. Та в більшій мірі проведений концептуальний аналіз сприяє актуалізації нового підходу до дослідження моралі в усій повноті морально-ціннісних аспектів практики. Такий підхід потребує розгляду моралі не тільки в традиційно усталеному її розумінні як індивідуально-перфекціоністського самовизначення особи чи дисциплінарно-регулятивного соціального механізму, а й у різноманітній іншій логіці нормативного функціонування сучасних соціальних практик як інституціонально оформленого соціального життя.

Автор ставить перед собою досить складне завдання. За відсутності попереднього досвіду комплексного аналізу феномена спільного блага, чіткої його дефініції визначити продуктивний потенціал цього концепту в моральних механізмах, які в сучасних соціокультурних реаліях, де суб'єктами взаємодії виступають не лише окремі індивіди, що мають свої уявлення про благо та певні інституціональні ролі, але й групи, організації, суспільство в цілому, вже не можуть орієнтуватися на ідею максимізації індивідуального блага, а повинні практично сприяти продуктивному співробітництву та кооперації громадян.